

BAB III

METODE PANALUNGTIKAN

Métode panalungtikan nyaéta cara léngkah-léngkah sistematis anu digunakeun ku panalungtik pikeun ngumpulkeun data, nganalisis data, napsirkeun jeung nyindekkeun hasil panalungtikan gumantung kana tujuan panalungtikanna. Métode anu digunakeun dina ieu panalungtikan nyaéta métode déskriftif analitik. Métode déskriftif analitik dilakukeun ku cara ngadéskripsikeun fakta-fakta atawa data-data satuluyna dianalisis (Ratna, 2006, kc. 53).

Métode déskriftif analitik ku Endraswara (2013, kc. 176) disebut métode déskriftif kualitatif. Éta métode ngutamakeun kumaha ngagambarkeun data ngaliwatan kekecapan. Hartina data anu boga peran sedengkeun kritikus nu ngagambarkeun tur ngajéntrékeun saluyu jeung data nu aya. Cindekna métode déskriftif analitik téh nyaéta métode anu dilaksanakeun pikeun manggihan pasualan-pasualan faktual, anu dituluykeun kana tahap analisis nu digambarkeun ngaliwatan wujud kekecapan.

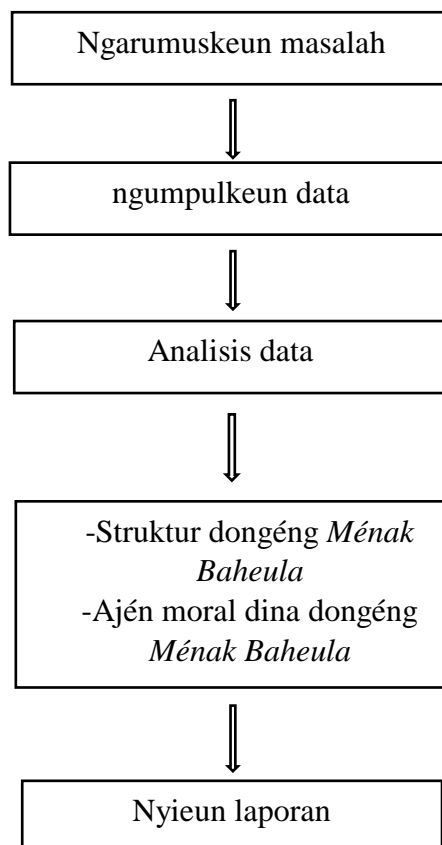
Métode déskriftif analitik dina ieu panalungtikan boga tujuan pikeun ngadéskripsikeun jeung nganalisis struktur carita jeung aspék moral nu aya dina dongéng *Ménak Baheula* Karya Tjaraka. Satuluyna, éta analisis dipatalikeun jeung pangajaran maca dongéng di SMA.

3.1 Desain Panalungtikan

Desain panalungtikan mangrupa gambaran atawa rarancang nu digunakeun dina panalungtikan sangkan panalungtik bisa ngalaksanakeun panalungtikan kalawan puguh léngkah-léngkahna. Nurutkeun Narbuko jeung Abu A (2009, kc. 57) léngkah panalungtikan nyaéta runtuyan prosés panalungtikan ti mimiti ngarumuskeun pasualan nepi ka nyieun kacindekan tina hasil panalungtikan. Anapon desain panalungtikan anu digunakeun ku panalungtik bisa digambarkeun dina bagan 3.1.

Bagan 3.1

Desain Panalungtikan

3.2 Data jeung Sumber Data

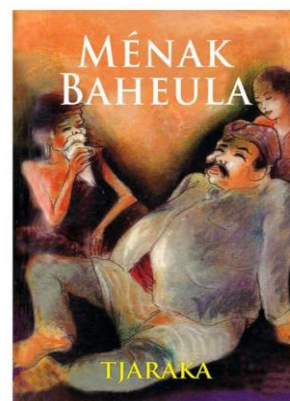
Sumber data dina panalungtikan nyaéta subjek asal ti mana data éta dicangking. Upama data panalungtikan téh maké dokuméntasi, éta dokumén mangrupa sumber data sedengkeun eusi dokumen disebut subjék atawa variabel panalungtikan (Arikunto, 2010, kc. 172). Ku lantaran panalungtik ngagunakeun dokuméntasi anu datana mangrupa dokumén, jadi sumber data anu digunakeun pikeun meunangkeun data dina tulisan nyaéta dongéng *Ménak Baheula* Karya Tjaraka.

3.2.1 Idéntitas Dongéng *Ménak Baheula*

Anapon dina ieu panalungtikan, eusi carita
sageмлengna anu aya dina dongéng *Ménak Baheula*
karangan Tjaraka kalayan idéntitas:

Judul : *Ménak Baheula*
Panyusun : Tjaraka
Medal : Citakan ka-1, PT Girimukti Pasaka,
Jakarta, 1991
Citakan ka-2, Penerbit Cupumanik,
2009

Gambar 3.1

Kandel Buku : 93 kaca.

Dongéng *Ménak baheula* kabagi jadi dalapan bab sangkan anu pamaca gampang paham kana galur caritana. Anapon eusi babna nyaéta: sabda Raja, nyatu ngeunah, tumbalna, Dalem leungit, tilu rupa putusan, mustika, hayang kawin, jeung dukuh mustikasari. Warna kertas ieu dongéng ilaharna kertas nu dipaké nulis nyaéta kertas warna bodas, sedengkeun jilidna warna konéng jeung héjo. Dina jilid hareup aya tulisan judul dongéng jeung ngaran pangarangna sarta dihandapeun judul aya gambar ilustrasi. Gambar ilustrasi jilid dongéng biasana nyambung jeung eusi dongéng. Kitu deui dongéng *Ménak baheula* jilid jeung eusina nyambung ngagambarkeun kaayan ménak nu ngaranna Dawuh Dalem.

3.2.2 Biografi Panyusun Dongéng

Tjaraka téh ngaran aslina mah Wiranata, lahir di Sumedang, taun 1902. Kungsi jadi guru bantu di sakola kelas II Kalapa nunggal, Sukabumi (1917-1923). Sangeus boga Dipoma *Boekhouding A*, tuluy ganti pacabakan jadi *asistant Boekhouder* di Karawang. Ukur meunang dua taun, lantaran tuluy kapincut jadi jurnalis. Taun 1925, Tjaraka Pindah ka Bandung, ngokolakeun mingguan basa Sunda.

Karya sastra Sunda munggaranna winangun roman, *Isukan Kuring Digantung*, anu medal dia jaman pamarentahan Kolonial, meunang pangbagéa anu pohara ti masarakat dina alam harita. Salian nulis dina basa Sunda Tjaraka ogé sok nulis dina basa Indonesia, di antarana *Antara hidup dan Mati*.

Waktu keur jadi jurnalis, Tjaraka kungsi dihukum sataun alatan detik pers, patali jeung artikelnana, “*Tan Malaka Dibuang*”. Nalika geus bébas Tjaraka dibuang ka Digul Titin Nurjanah, 2019

STRUKTUR CARITA JEUNG AJÉN MORAL DINA DONGÉNG MÉNAK BAHEULA PIKEUN BAHAN PANGAJARAN MACA DI SMA

Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

Irian meunang opat taun sabab dituding barontak ka pamaréntah Hindia-Walanda nepi ka taun 1931. Sanggeus balik ti pangbuangan, Tjaraka anclub deui jadi jurnalis. Kungsi milu ngokolakeun surat kabar *Sinar Pasoendan* (Bandung), *Kiaw Po* (Bandung), *Matahari* (Semarang), jeung *Keng Po* (Jakarta). Salian ti éta Tjaraka kungsi jadi redaktur majalah basa Sunda *Bijaksana*. Saterusna kahirupan Tjaraka ukur ngandelkeun jadi panulis. Teu kungsi meunang pangsiun, boh tina guru boh tina veteran, padahal kungsi jadi perwira. Karyana anu geus dibukukeun nyaéta *Neangan*, *Béntang Rumah Tangga*, *Awéwé Dulang Tinande*, jeung *Ménak Baheula*. Tjaraka tilar dunya di Bandung dina taun 1983.

3.3 Téhnik Panalungtikan

3.3.1 Téhnik Ngumpulkeun Data

Téhnik nu digunakeun dina ieu panalungtikan nyaéta téhnik studi pustaka atawa telaah pustaka. Téhnik talaah pustaka nyaéta téhnik ngumpulkeun data anu mangrupa sumber tinulis pikeun néangan tur nangtukeun tatapakan téoritis anu aya patalina jeung objék panalungtikan. Objék dina panalungtikan ieu nyaéta dongéng *Ménak Baheula*.

3.3.2 Téhnik Ngolah Data

Data anu geus kakumpulkeun tuluy dianalisis. Arikunto (2010, kc. 278) nétélakeun yén sacara umum analisis data ngawengku tilu hal, nyaéta tatahar, tabulasi, jeung ngamanfaatkeun data anu luyu jeung pamekaran panalungtikan. Tatahar nyaéta kagiatan mimiti anu dilaksanakeun dina panalungtikan. Tabulasi nyaéta ngahijikeun data anu kapanggih. Data nu geus kapanggih jeung kakumpulkeun tuluy diolah ngagunakeun pamekaran struktural jeung ajén moral. Analisis data dina ieu panalungtikan nyaéta analisis struktural jeung analisis ajén moral dina dongéng *Ménak Baheula* karangan Tjaraka.

1) Analisis struktural

Dina ieu panalungtikan ngagunakeun analisis struktural kalayan téori Stanton, anu dianalisisna diantarana téma, fakta carita anu ngawengku galur, latar jeung karakter (tokoh jeung penokohan), jeung sarana sastra atawa carita.

2) Analisis ajén moral

Ieu panalungtikan ogé ngagunakeun analisis ciri ajén moral numutkeun Bertens, nu ngawengku: moral nu patali jeung tanggung jawab, anu patali jeung nurani, sifatna ngawajibkeun, sarta ajén moral anu sifatna formal.

3) Analisis Kriteria Milih Bahan Ajar

Nasution (dina Haerudin & Kardana, 2013, kc. 77) nyebutkeun yén bahan ajar kudu dipilih kudu dipilih dumasar kana lima hal nyaéta; (1) tujuan nu hayang dihontal; (2) dianggap boga ajén pikeun kahirupan manusa; (3) dianggap boga ajén minangka warisan ti entranagan saméméhna; (4) aya gunana pikeun ngawasa hiji paélman; sarta (5) luyu jeung kabutuhan katut minat siswa.

3.4 Instrumén Panalungtikan

Instrumen mangrupa alat anu digunakeun ku panalungtik pikeun ngumpulkeun data dina hiji panalungtikan (Arikunto, 2010, kc. 150), tujuanana sangkan panalungtik leuwih babari dina ngolah datana. Instrumen anu digunakeun dina ieu panalungtikan nyaéta kartu data. Instrumén kartu data digunakeun pikeun nganalisis struktural jeung ajén moral dina dongéng *Ménak Baheula*.

1) Instrumen Talaah Pustaka

Instrumen dina ieu panalungtikan nyaéta buku-buku anu aya patalina jeung ieu panalungtikan.

Tabel 3.1

Instrumen Ceklis Talaah Pustaka

No	Téma Buku	Judul Buku	Digunakeun	Teu digunakeun
1	Kabudayaan			
2	Sastra			
3	Kabasaan			
4	Pangajaran			

2) Kartu Data Unsur-unsur Struktural

a. Téma

Titin Nurjanah, 2019
**STRUKTUR CARITA JEUNG
 MACA DI SMA**
 Universitas Pendidikan Indo

<p style="text-align: center;">KARTU DATA TÉMA</p> <p>Cutatan carita:</p> <p>Kaca:</p> <p>Analisis:</p>
--

KEUN BAHAN PANGAJARAN

b. Fakta carita

1. Galur

<p style="text-align: center;">KARTU DATA GALUR</p> <p>Cutatan carita:</p> <p>Kaca:</p> <p>Analisis:</p>

2) Palaku

<p style="text-align: center;">KARTU DATA PALAKU</p> <p>Cutatan carita:</p> <p>Kaca:</p> <p>Analisis:</p>
--

3) Latar

<p style="text-align: center;">KARTU DATA LATAR</p> <p>Cutatan carita:</p> <p>Kaca:</p> <p>Analisis:</p>

c. Sarana carita

1. Judul

<p style="text-align: center;">KARTU DATA JUDUL</p> <p>Judul:</p> <p>Analisis:</p>

2. Puseur sawangan

<p style="text-align: center;">KARTU DATA PUSEUR SAWANGAN</p> <p>Cutatan carita:</p> <p>Kaca:</p> <p>Analisis:</p>

3. Gaya basa

<p style="text-align: center;">KARTU DATA GAYA BASA</p> <p>Cutatan carita:</p> <p>Kaca:</p> <p>Analisis:</p>

3) Tabel Data Ajén Moral

Titin Nurjanah, 2019

STRUKTUR CARITA JEUNG AJÉN MORAL DINA DONGÉNG MÉNAK BAHEULA PIKEUN BAHAN PANGAJARAN MACA DI SMA

Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

Tabel 3.2**Tabel Data Ajén Moral**

No	Ajén Moral	Cutatan Carita	Analisis	Kaca
1	Moral nu patali jeung tanggung jawab			
2	Moral nu patali jeung nurani			
3	Moral nu sipatna ngawajibkeun			
4	Moral nu sipatna formal			

4) Tabel Kriteria Milih Bahan Ajar**Tabel 3.3****Tabel Kriteria Milih Bahan Ajar**

No	Kriteria Milih Bahan Ajar	Analisis	Luyu	Teu luyu
1	Eusi bahan pangajaran luyu jeung tujuan anu rék dihontal			
2	Dianggap mibanda ajén pikeun kahirupan manusa			
3	Dianggap mibanda ajén salaku warisan angkatan saméméhna			
4	Aya gunana pikeun ngawasa hiji paélman			
5	Luyu jeung kabutuh katut minat siswa			